

วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร

สถานที่ตั้ง เลขที่ ๑๒๔ ถนนศรีวิชัย ตำบลสุเทพ
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
นิกาย มหานิกาย
เจ้าอาวาส พระธรรมเสนาบดี (ธงชัย สุวณณสิริ)



ประวัติความเป็นมา

สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๑๙๒๖ ในสมัยของพญากือนามนาราช และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. ๒๐๑๐ โดยมีตำนานที่เล่าเกี่ยวกับวัดพระธาตุดอยสุเทพไว้ว่า ในสมัยพญากือนามกษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ ในปี พ.ศ. ๑๘๙๘ - ๑๙๒๘) ผู้ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้โปรดให้สร้างพระเจดีย์บนดอยสุเทพ โดยทรงนิมนต์พระมหาสมณเถระเจ้าจากเมืองสุโขทัยให้มาประกาศศาสนาที่เมืองเชียงใหม่ และในครั้งนั้นพระมหาสมณเถระเจ้าได้นำเอาพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้ามาด้วย พญากือนามจึงเกิดความเลื่อมใสมาก และโปรดให้มีพิธีสร้างน้ำพระบรมธาตุ เพื่อจะได้อัญเชิญไปบรรจุไว้ในสถูปเจดีย์ของวัดสวนดอก ในขณะที่กระทำการพิธีสร้างน้ำพระบรมธาตุ พระบรมธาตุได้แยกออกเป็นสองส่วน พญากือนามกับพระมหาสวามีสมณะจึงได้พร้อมใจกันทำพิธีบรรจุพระบรมธาตุองค์ใหม่ไว้ที่วัดสวนดอก ส่วนพระบรมธาตุองค์เดิมนำไปประดิษฐานไว้ที่ดอยสุเทพ โดยเริ่มจากการอัญเชิญผอบพระบรมสารีริกธาตุขึ้นสถิตเหนือเศวตฉัตร ข้างมณฑล จากนั้นอธิษฐานเสี่ยงช้างพระที่นั่งปล่อยไป หากพระบรมธาตุประสงค์จะสถิตอยู่ ณ ที่ใด ขอให้ช้างมณฑลหยุด ณ ที่แห่งนั้น และในระหว่างทางที่ช้างมณฑลเดินทางไปได้หยุดเดินถึงสามครั้งทำให้เกิดชื่อของดอยช้างนูนและดอยงาม ครั้งที่สามซึ่งถือเป็นครั้งสำคัญเนื่องจากช้างมณฑลได้ไต่เขาไปจนถึงยอดดอยสุเทพบรรพต แล้วร้องเสียงดังจนก้องสะท้อนไปทั่วภูเขา เมื่อเดินประทักษิณ ๓ รอบแล้วจึงคุกเข่าหมอบลง และทันทีที่อาราธนาพระบรมธาตุลงจากหลังแล้ว ช้างมณฑลนั้นล้มลงตายในทันที ซึ่งหมายความว่าจะไม่ยอมเป็นพาหนะของผู้ใดอีก

เหตุการณ์ในครั้งนั้นปรากฏในพงศาวดารโยนกว่า “พระเจ้านครเชียงใหม่ ให้สร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุองค์หนึ่ง ซึ่งเสด็จมาใหม่ไว้ในวัดสวนดอกนั้น ส่วนพระบรมธาตุองค์เดิม ซึ่งพระมหาสมณะเถระนำมาจากเมืองสุโขทัยนั้น เมื่อจะแสวงหาที่อันสมควรสร้างพระสถูปเจดีย์จึงเชิญผอบพระบรมธาตุขึ้นสถิตเหนือพระเศวตฉัตร อธิษฐานเสี่ยงช้างพระที่นั่งปล่อยไป ช้างทรงพระบรมธาตุนั้นก็บ้ายหน้าเดินออกประตูหัวเวียงไปขึ้นสู่ดอยจุลบรรพต เมื่อไปถึงยังผาลาดก็หยุดครู่หนึ่ง จากนั้นขึ้นต่อไปจนถึงจอมเขาแล้วก็หยุดอยู่ ณ ที่นั้น พระเจ้านครพิงค์เชียงใหม่กับพระมหาสมณะเถระจึงพร้อมใจกันสร้างพระเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุนั้นไว้ ณ จอมเขาที่นั้น ในปีชวด อัฐศก จุลศักราช ๗๔๘ พิศาลมาสเพ็ญวันพุธ จันทรเสวยฤกษ์ ๑๖ ซึ่งเป็นฤกษ์สถาปนาพระเจดีย์ธาตุสุเทพอันปรากฏอยู่ ณ จอมเขาหลังเมืองเชียงใหม่สืบมาจนทุกวันนี้”



การสร้างเจดีย์ประดิษฐานพระบรมธาตุเริ่มจากการขุดยอดดอยลิกถึง ๓ คอก และนำเอาแท่งหินใหญ่จำนวน ๗ ก้อน มากรุเป็นผนังเหมือนหีบใบใหญ่ เมื่อนำพระบรมธาตุลงวาง ก็ใช้หินถมทับให้แน่นหนาจนถึงปากแล้วจึงก่อสลุปลง ๕ วา ครอบปากหลุมไว้อีกชั้นหนึ่ง พระเจดีย์องค์นี้สร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. ๑๙๒๘ โดยมีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้านละ ๓ วา สูง ๗ วา รูปทรงเป็นแบบรามัญ ต่อมาในสมัยพระเมืองแก้ว ได้มีการเสริมองค์พระเจดีย์ใหม่โดยขยายฐานออกไปด้านละ ๖ วา สูง ๑๒ วา นอกจากนี้ในรัชสมัยของพระเจ้าทราวคำ (ประมาณปี พ.ศ. ๒๑๘๑) พระองค์ได้พระราชทานทองหนัก ๑,๗๐๐ บาท ให้ตีแผ่นเป็นทองจังโกปิดพระบรมธาตุ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๐๘๘ มีการก่อสร้างวิหาร และในปี พ.ศ. ๒๑๐๐ พระมหามงคลโทธิเป็นผู้อำนวยความสะดวกก่อสร้างบันไดนาคสูงถึง ๓๐๐ ชั้น ทอดยาวขึ้นไปสู่บริเวณวัด นอกจากนี้ในสมัยของพระเจ้ากาวิละปรากฏการสร้างวิหารขึ้น จำนวน ๒ หลัง ทางทิศตะวันตกและตะวันออกของพระบรมธาตุ ตลอดจนการบูรณปฏิสังขรณ์องค์พระบรมธาตุด้วยการสร้างฉัตรโลหะปักไว้ที่มุมและสร้างรั้วเหล็กล้อมรอบองค์พระธาตุ



จากนั้นก็ได้สร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗ เสร็จสิ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘ รวมระยะทางทั้งสิ้น ๑๑ กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างถึง ๕ เดือน ๒๒ วัน โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทั่วภาคเหนือ และมีท่านครูบาศรีวิชัยเป็นองค์ประธานฝ่ายสงฆ์ ร่วมกับเจ้าแก้ววรัษฐซึ่งเป็นประธานฝ่ายฆราวาส



เกียรติคุณ

๑. ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในปี พ.ศ. ๒๐๑๐
๒. ได้รับการประกาศเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

สถานที่สำคัญ

บันไดนาค

เป็นสัญลักษณ์สำคัญแห่งหนึ่งของวัดพระธาตุดอยสุเทพ มีความงดงามทางด้านศิลปะที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวผู้มานมัสการพระบรมธาตุ มักจะต้องถ่ายภาพเป็นที่ระลึกที่ด้านของบันไดนาค ซึ่งมีทัศนียภาพงดงามและมีเสน่ห์เมื่อมองขึ้นไปตามขั้นบันได นักท่องเที่ยวที่มาเยือนครั้งแรก มักจะเดินขึ้นหรือเดินลงบันไดนาคเสมอ แต่ส่วนใหญ่มักจะเดินลง ส่วนตอนขึ้นนั้นมักจะขึ้นทางลิฟท์หรือรถรางไฟฟ้า



พระบรมธาตุ

รอบองค์พระบรมธาตุประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่

๑. ฉัตร ๔ มุม ทำด้วยทองเหลือง สร้างโดยพระเจ้ากาวิละกษัตริย์ผู้ครองนครเชียงใหม่ เมื่อในปี พ.ศ. ๒๓๔๘ มีความหมายว่า ฉัตรเป็นสัญลักษณ์ของความร่มเย็น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสงบร่มเย็นที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาที่แผ่ไปในทั้ง ๔ ทิศ

๒. สัตติบัญชร หรือรั้วหอก อยู่รอบ ๆ พระธาตุ ซึ่งมีที่มาจากเหตุการณ์แบ่งพระบรมสารีริกธาตุของ โทณพราหมณ์ เมื่อภายหลังการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์แย่งพระบรมสารีริกธาตุของเมืองต่าง ๆ เพื่อนำไปไว้บูชาประจำเมืองโทณพราหมณ์ จึงทำหน้าที่แบ่งโดยให้ทหารถือหอกล้อมพระบรมสารีริกธาตุไว้เพื่อป้องกันการแย่งชิง จึงเป็นที่มาของรั้วหอกรอบพระบรมธาตุ

๓. หอยอ ลักษณะเหมือนวิหารขนาดเล็กประจำอยู่ ๔ ด้าน ของพระบรมธาตุ ภายในมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่มีความหมายถึงการบูชาหรือสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้า

๔. หอท้าวโลกบาล ซึ่งเป็นหอยอดแหลมขนาดเล็กประจำอยู่ ๔ มุมของพระบรมธาตุ หมายถึง ที่ประดิษฐานของท้าวโลกบาลทั้ง ๔ ซึ่งเป็นเทพที่ปกป้องรักษาสิ่งสำคัญต่าง ๆ ๔ ทิศ ทำหน้าที่รักษาพระบรมธาตุ ได้แก่ ท้าวภูเวกรหรือท้าวเวสสุวรรณ มียักษ์เป็นบริวาร ทำหน้าที่เฝ้ารักษาทิศเหนือ ท้าวธตรัฐ มีพวกคนธรรพ์เป็นบริวาร ทำหน้าที่รักษาทิศตะวันออก ท้าววิรุฬปักข์ มีฝูงนาคเป็นบริวาร ทำหน้าที่รักษาด้านทิศตะวันตก และท้าววิรุฬหก มีอสูรเป็นบริวาร ทำหน้าที่รักษาด้านทิศใต้

๕. ไทดอกบัว หรือปुरुณะชะงูะ (ปुरुณะ แปลว่า เต็ม , สมบูรณ์ ชงูะ แปลว่า หม้อ) หมายถึง หม้อที่แสดงถึงความสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในล้านนาไทย



นอกจากนี้ พระธาตุคดยสุเทพยังเป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นเมืองเชียงใหม่ได้เกือบทั้งเมือง โดยเฉพาะในยามค่ำคืนที่จะมองเห็นแสงไฟนับหมื่นดวง ท่ามกลางความมืดของกาลเวลา เป็นภาพที่สวยงามน่าจดจำเป็นอย่างยิ่ง และก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวไม่พลาดที่จะถ่ายรูปคู่กับทิวทัศน์เมืองเชียงใหม่ในเบื้องล่างเพื่อเก็บภาพไว้เป็นความทรงจำอันน่าประทับใจ ไม่ว่าจะในช่วงเช้า สาย บ่าย เย็น หรือกลางคืน ก็สามารถสร้างความอึ้งใจให้กับนักท่องเที่ยวทุกคนเป็นอย่างมาก

ช่องทางการติดต่อ



วัดพระธาตุคดยสุเทพราชวรวิหาร
เลขที่ ๑๒๔ ถนนศรีวิชัย ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๙๕๐๐๐